

FOTOBOKEN GEVONDEN UIT DE JAREN 20

Bussumers van honderd jaar geleden

In 2019 werd een deel van het archief uit het gemeentehuis in Bussum overgebracht naar het gemeentearchief van Gooise Meren in de Cattenhagestraat in Naarden. Daarbij werd een bijzondere vondst gedaan: er kwamen twee grote boeken tevoorschijn, die vol zaten met foto's van Bussumers uit de jaren twintig, met eronder van ieder de naam en het geboortjaar.

6000 foto's

In de twee boeken staan de portretten van ongeveer 6000 inwoners van Bussum – dat is bijna een derde van alle inwoners van Bussum op dat moment. Naast pasfoto's met hoofd en schouders zijn er foto's die duidelijk uit een grotere foto zijn geknipt en ook foto's waarop een ouder met een of twee kinderen is afgebeeld. De gemeente Huizen heeft vergelijkbare fotoboeken met gezinsfoto's. Die waren voor zogenaamde samengestelde paspoorten, die werden gebruikt als een heel gezin naar het buitenland reisde. Het ligt daarom voor de hand te veronderstellen dat de Bussumse foto's ook voor paspoorten bedoeld waren.

Stadsarchief Amsterdam

Tot nu toe hadden we niet heel veel afbeeldingen van Bussumers uit het begin van de vorige eeuw. Het Stadsarchief in Amsterdam heeft enkele honderden pasfoto's van mensen die in de vorige eeuw zowel een huis in Amsterdam als in Bussum hadden. Deze foto's zijn gemaakt door de fotograaf Jacob Merkelbach (1877-1942) die in 1900 een luxueus portretatelier opende op de bovenste verdieping van het modehuis Hirsch aan het Leidseplein. (Tegenover de Stadschouwburg.) Met de vondst van het Bussumse 'smoelenboek' is het aantal foto's flink uitgebreid.

Dwarsdoorsnede

Veel meer dan bij de Amsterdamse foto's, die uitsluitend mensen uit de betere kringen afbeelden, zijn de foto's in de Bussumse boeken een dwarsdoorsnede van de Bussumse bevolking. Hoeden naast petten, dienstbodeschorten en -kapsjes naast haute couture, kinderen, tieners, jonggehuwden, gezinnen, ouden van dagen, soldaten, nonnen, paters en dominees.

Bekende en onbekende Bussumers

Onder de inwoners wier foto's in de boeken staan, is een aantal bekende Bussumers: de psychiater en schrijver Frederik van Eeden en zijn tweede vrouw Truida van Eeden-Everts; de architect Karel de Bazal en zijn vrouw; de dichter en zanger Hens Clinge Doorenbos, zijn vrouw Bien, zijn vader die arts was in Bussum; en zijn zus Jenne, die een geheime verhouding had met de dichter Herman Gorter. Er is ook een foto van de jonge Anne Biegel, die later een bekende journaliste en schrijfster zou worden.

Gepuzzel

De fotoboeken zijn alleen op de eerste letter alfabetisch geordend, maar niet op de volgende letters. Behalve bij de Y is het daarom soms best een gepuzzel om een naam in de boeken te vinden. Het eerste boek bevat de namen A t/m J, het tweede de namen K t/m Z.

De foto's in de gevonden boeken geven een dwarsdoorsnede van de Bussumse bevolking weer

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET GEMEENTEARCHIEF

www.gooienvchhistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

Bermtoerisme!

Velen van ons zullen het zich nog herinneren van vroeger, die recreerende mensen in de berm langs de weg. Op deze foto uit juli 1953 zien we een klein gezelschap dat gezellig zit te picknicken (compleet met gasstel en fles wijn!) langs de oprit van een weg in het Gooi. Achter de beplanting zoekt het verkeer langs. Bijzonder is dat de persoon rechts een Franse burgemeester was. Helaas weten we verder niets over wie hij was en over zijn bezoek aan het Gooi.

FOTO: PERSFOTOGRAAF JACQUES STEVENS

De verzameling geeft de Bussumse bevolking letterlijk een gezicht, in een tijd dat fotograferen en gefotografeerd worden lang niet zo gebruikelijk was als nu. Van een groot aantal geportretteerden bestaan waarschijnlijk geen andere foto's meer. In het bijzonder de joodse gemeenschap van Bussum krijgt hier een gezicht, dat twintig jaar later grotendeels bruuft werd uitgewist.

Het gemeentearchief heeft de boeken inmiddels met een hoge resolutie gescand. Historische Kring Bussum heeft op zich genomen alle 6000 pasfoto's afzonderlijk in zijn database op te nemen, zodat ze voor iedereen eenvoudig vindbaar worden. Een hele klus, die naar verwachting pas volgend jaar zal zijn voltooid.

Inzage

Een kopie van de fotoboeken zal ter inzage liggen op de expositie over alle aspecten van het leven in Bussum in 1923, die de Historische Kring Bussum in september in de kapel van Mariënborg organiseert.

(Met dank aan Annet Betsalel.)

Eric Bor

